

بسمه تعالی
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز
بیمارستان فارابی ملکان

عنوان : سیاست آموزش به بیمار و خانواده

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۱/۱۵

تاریخ ابلاغ: ۱۴۰۴/۰۲/۱۵

بازنگری : چهارم

کد سیاست: HE.ST.105

تاریخ تدوین: ۱۳۹۹/۰۲/۱۰

صفحه ۱ از ۵

دامنه کاربرد:

بیماران بستری و مراجعه کننده به بیمارستان و خانواده بیماران

مسئولیتها:

مدیر خدمات پرستاری
سوپروایزر آموزش سلامت

تعاریف:

آموزش به بیمار مجموعه تجربیاتی است که برای بیمار فراهم می شود تا تأثیری مثبت بر آگاهی، عملکرد و نگرش او در مواظبت از خود داشته باشند. آموزش به بیمار علاوه بر مهارت بعنوان یک مسئولیت است و جزو نیازهای اساسی بیماران و از مهمترین حقوق آنها محسوب میشود. بیماران نیاز دارند بدانند چه وقت، چگونه و چرا باید شیوه ی زندگی خود را تغییر دهند یا اصلاح کنند. در این راستا سیاستهای کلی مدیریت پرستاری دانشگاه با استناد استاندارد الف - ۴ - ۲ و سنجه الف - ۴ - ۲ - ۳ به شرح ذیل بحضور ابلاغ میگردد.

اهداف کلی آموزش به بیمار:

- الف - هدفمند کردن آموزش برای بیماران و خانواده در راستای ارائه خدمات پرستاری
- ب - تامین نیازهای آموزشی بیماران جهت ارتقای کیفیت مراقبتهای پرستاری و خود مراقبتی
- ج - مشارکت در پیشگیری و ارتقای سلامت در سطح جامعه

اهداف اختصاصی آموزش به بیمار:

- افزایش رضایتمندی
- کاهش دوره بستری
- کاهش هزینه های درمان
- بهبود کیفیت زندگی بیمار
- افزایش توانمندی در برنامه خودمراقبتی و اصلاح سبک زندگی
- افزایش کیفیت خدمات بالینی
- افزایش ایمنی بیمار

الف - هدفمند کردن آموزش برای بیماران و خانواده در راستای ارائه خدمات پرستاری

- ۱- یک نفر به عنوان سوپروایزر آموزش سلامت، توسط مدیر خدمات پرستاری انتخاب شده و ابلاغ توسط ریاست صادر میشود.
- ۲- تشکیل کارگروه های درون بخشی متشکل از ریاست بخش - سرپرستار بخش - سوپروایزر آموزشی - سوپروایزر آموزش سلامت - و مسئول آموزش به بیمار بخش به صورت فصلی
- ۳- نیازسنجی آموزشی سالانه بیماران و خانواده در کلیه ی بخشها (با استناد محور الف - ۴ - ۲ کتاب استانداردهای اعتبار بخشی ویرایش چهارم)
- ۴- اولویت بندی نیازهای آموزشی در کارگروه های درون بخشی
- ۵- بازنگری محتوای آموزشی نیازهای بیماران، مراجعین و گروه های هدف مرکز (بیماران سرپایی و بستری) بر اساس آخرین یافته های علمی و آموزشی و نیازهای گیرندگان خدمت و ابلاغ توسط مدیر خدمات پرستاری، به واحدها و بخشهای بیمارستان ها و اشتراک گذاری بین بخشها و واحدها
- ۶- ارزیابی اثربخشی آموزشهای ارائه شده با چک لیست شاخص ملی ابلاغ شده از طرف وزارت متبوع
- ۷- ارائه گزارش اثربخشی آموزشی توسط سوپروایزر آموزش سلامت به مدیر خدمات پرستاری و بررسی و تحلیل در کارگروه های داخل بخشی
- ۸- گزارش اثر بخشی آموزشی به سرپرستاران بخش ها توسط مدیر خدمات پرستاری
- ۹- برنامه ریزی عملیاتی و مداخله ای در صورت افت شاخص از میزان شاخص تعیین شده در خصوص نقاط قابل بهبود و گزارشات اثربخشی، توسط سرپرستاران بخش در مدت زمان تعیین شده
- ۱۰- طرح تعیین منابع مالی انسانی و تجهیزات مورد نیاز برای آموزش در کمیته آموزش سلامت بیمارستان
- ۱۱- توانمند سازی همکاران پرستاری در زمینه آموزش به بیمار بر اساس نیازسنجی سالانه، توسط سوپروایزر آموزش سلامت
- ۱۲- تدوین و بازنگری سالانه دستورالعمل های خود مراقبتی بیماریهای شایع هر بخش توسط کارگروه های هر بخش
- ۱۳- علاوه بر آموزشهای ارائه شده توسط پرستار / مامای بیمار، سایر رده های کارشناسی از قبیل تغذیه، روانشناسی، فیزیوتراپی، مددکاری، کنترل عفونت و ایمنی بر اساس برنامه عملیاتی آموزش به بیمار و خانواده با کارگروه آموزش سلامت مرکز همکاری خواهند کرد.

ب - تامین نیازهای آموزشی بیماران جهت ارتقای کیفیت مراقبتهای پرستاری و خود مراقبتی:

- ۱- تعیین مسئول آموزش به بیمار در هر بخش بر اساس حداقل توانمندیهای لازم برای انتخاب مسئول آموزش به بیمار ابلاغی مدیریت پرستاری دانشگاه، با تایید مدیر پرستاری، سوپروایزر آموزش سلامت و سرپرستار بخش مربوطه
- ۲- تعیین نیازهای آموزشی بیماران در بدو بستری بر اساس سطح دانش بیمار، نوع بیماری و ثبت در فرم ارزیابی اولیه، توسط پرستار مسئول بیمار
- ۳- ارائه آموزشهای بدو ورود بر اساس حداقل موارد آموزشی ارائه شده به بخشها توسط پرستار مسئول بیمار و ثبت در گزارشات پرستاری
- ۴- ارائه آموزشهای خودمراقبتی به بیمار، توسط پرستار مسئول بیمار
- ۵- ارائه آموزشهای حین بستری و ارزیابی اثربخشی آموزشهای داده شده در هر شسفت توسط پرستار مسئول بیمار
- ۶- استفاده از ابزار کمک آموزشی (پمفلت، کتابچه و ...) در ارائه آموزش توسط پرستار مسئول بیمار
- ۷- نظارت سرپرستار بر اجرای دقیق آموزش برنامه های خودمراقبتی توسط پزشک و پرستار در مراحل بدو بستری، طول بستری و زمان ترخیص توسط مسئول آموزش به بیمار هر بخش
- ۸- نظارت مستمر سوپروایزرهای آموزشی و آموزش سلامت بر عملکرد مسئول آموزش به بیمار از طریق بازدیدهای سرزده و ارزیابی اثربخشی آموزش بیماران
- ۹- ارائه آموزشهای حین ترخیص توسط پرستار مسئول بیمار
- ۱۰- ثبت کلیه موارد آموزش داده شده و پاسخ به آموزش در گزارشات پرستاری توسط پرستار مسئول بیمار
- ۱۱- برگزاری کلاسهای آموزش گروهی به بیماران بر اساس تخصص های مختلف

ج - مشارکت در پیشگیری و ارتقای سلامت در سطح جامعه:

- ۱- برنامه ریزی و برگزاری کلاسهای آموزش سلامت همگانی با محوریت سوپروایزر آموزش سلامت در خصوص بیماریهای غیر واگیر (سرطان-تغذیه-دیابت-پرفشاری خون و ...) و سایر مناسباتهای ملی بر اساس تقویم ملی سلامت تدوین شده در هر مرکز
- ۲- تدوین محتوای آموزشی جلب مشارکتهای NGO و استفاده از تکنولوژی آموزشی نوین جهت آموزش ارتقاء سلامت در سطح جامعه
- ۳- معرفی مراکز مراقبت در منزل جهت بیماران نیازمند مراقبتهای درمانی در منزل

تعیین نیازهای آموزشی بیماران و اولویت بندی نیازهای آموزشی

- اساسی ترین گام در تدوین و اجرای برنامه های آموزشی، اجرای صحیح فرایند نیازسنجی می باشد. نیازسنجی بیماران به روش زیر انجام میشود:
- نیازهای آموزشی بیماران با نظر سنجی از بیمار و یا همراه بیمار توسط سوپروایزر آموزش سلامت و مسئولین آموزش به بیمار انجام می شود.
 - کارگروه آموزش به بیمار هر بخش با حضور رئیس بخش، سرپرستاران، سوپروایزر آموزشی، سوپروایزر آموزش سلامت و مسئول آموزش به بیمار در بخش به صورت فصلی تشکیل می شود.
 - نتایج نظر سنجی از بیماران مطرح شده و مورد بررسی و تبادل نظر قرار می گیرد.
 - نیازهای آموزشی بیماران مرکز بر اساس بیماری ها و جراحی های شایع مرکز و نیز سطح دانش گیرندگان خدمت توسط کارگروه آموزش به بیمار تعیین می گردد.
 - برنامه های آموزش به بیمار در کارگروه آموزش به بیمار با محوریت ایمنی بیمار اولویت بندی می گردد.
 - نیازهای آموزشی هر بیمار با در نظر گرفتن ایمنی بیمار و با توجه به ارزیابی بیمار، تشخیص بیماری و میزان سطح آگاهی بیمار و محدودیت های بیمار، ممکن است متفاوت بوده و توسط پزشک و پرستار بیمار، مجددا اولویت بندی و اجرا گردد.

اولویت بندی حداقلهای آموزش به بیمار با استناد محور ب - ۱ - ۱۰ کتاب استانداردهای اعتباربخشی ویرایش چهارم

شیوه های آموزش حداقل شامل آموزش چهره به چهره - کارگروهی - فیلم - پوستر - پمفلت یا سایر رسانه های آموزشی است.

آموزش به بیماران همراهان و مراجعین درمانگاه ها با روشهای زیر انجام می شود:

پزشک معالج و یا دستیار وی به بیماران درمانگاه آموزشی لازم در خصوص مصرف داروها و یا مراقبتهای لازم و زمان مراجعه بعدی در صورت لزوم را ارائه می نماید.

تهیه پمفلت در مورد بیماریهای غیر واگیر (دیابت - سرطان - فشارخون بالا - بیماریهای قلبی و ...) و قرار دادن آن در دسترس بیماران

پخش فیلم آموزشهای همگانی در موارد ذکر شده از طریق تلویزیون سالن انتظار و اتاق بیماران

برگزاری کلاس های آموزشی بر اساس برنامه زمانبندی شده درمانگاه بیمارستان طبق برنامه

مشارکت در برنامه های ارتقاء سلامت جامعه (بیماران ، همراهان ، عموم افراد جامعه و کارکنان) با توجه به تقویم سلامت

سوپروایزر آموزش سلامت موارد قابل اجرای آموزش در سطح جامعه (برگزاری کمپین - آموزش انواع غربالگریها و ...) را استخراج می نماید.

کلینیک آموزش و مشاوره پرستاری با مسئولیت سوپروایزر آموزش سلامت در کلینیک بیمارستان راه اندازی و فعالیت می کند.

سرپرستار بخش با آگاهی از برنامه کلینیک پرستاری، بیماران را حین ترخیص جهت استفاده از برنامه آموزشی مربوط به بیماری خود راهنمایی می کند.

بودجه لازم با طرح در کمیته آموزش سلامت و با هماهنگی مدیر محترم مرکز و مدیر امور مالی مرکز تأیید و در اختیار روابط عمومی مرکز قرار می گیرد تا زیر نظر سوپروایزر آموزش سلامت در برنامه آموزشی تصویب شده مصرف شود.

شیوه های اجرای برنامه های آموزشی:

- ۵ از ۳

- آموزش چهره به چهره پزشک و پرستار در زمان بستری ، طول بستری و زمان ترخیص
- دادن فرم آموزشهای ارائه شده توسط پزشک و پرستار به بیمار ،بر اساس پروتکل اسمارت در زمان ترخیص
- دادن پمفلت مراقبتهای لازم پس از ترخیص به بیمار متناسب با بیماری وی و مراقبتهای مورد نیاز توسط پرستار
- پخش فیلم های آموزشی در اتاق بیماران بستری و سالن انتظار بخشهای پاراکلینیک و لابی بیمارستانها

امکانات و تسهیلات:

- پمفلت، کتابچه آموزشی
- نیروی انسانی جهت ارائه آموزش چهره به چهره
- وسایل کمک آموزشی (کامپیوتر، تلویزیون، پروژکتور و ... در صورت امکان)

نظارت بر برگزاری برنامه های آموزشی:

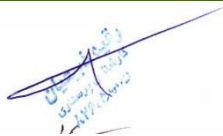
- پزشک،سرپرستارو پرستار مسئول بیمار ، مسئول و مجری مستقیم آموزش به بیمار می باشند.
- سوپروایزر آموزش سلامت و مسئول آموزش به بیمار بخش ،بر اجرای برنامه های آموزشی بیماران نظارت دارند.
- ارزیابی و نظارت مدیر پرستاری از نحوه اجرای برنامه های آموزشی بیماران در بازدید از بخشهای بالینی
- نظارت مدیر پرستاری از طریق پایش شاخص اثر بخشی آموزش به بیمار که ماهانه توسط سرپرستار به سوپروایزر آموزش سلامت ،گزارش می گردد.

ارزیابی اثربخشی دوره های آموزشی:

- در جلسه کمیته آموزش به بیمار ،خودمراقبتی و ارتقاء سلامت بیمارستان،شاخص قابل قبول اثربخشی آموزش به بیمار ف در بخشهای بالینی تعیین شودبطوریکه این شاخص ها سالانه افزایش داده شود.
- اثربخشی آموزش به بیمار به عنوان یکی از شاخصهای کیفیت مراقبتهای پرستاری ،ماهانه توسط چک لیست وزارتی سنجش اثربخشی آموزش به بیمار برای ۱۰ درصد از بیماران بستری ماه قبل توسط پرستار مسئول آموزش به بیمار در هر بخش در زمان ترخیص تکمیل میشود.شاخص توسط سوپروایزر آموزش سلامت ،استخراج و نتایج بصورت فصلی توسط مدیر پرستاری به معاونت درمان دانشگاه ارسال میگردد.نتایج اثر بخشی آموزش به بیمار همچنین در جلسه سرپرستاران و کارگروه آموزش به بیمار مطرح و بررسی میگردد.در صورت افت شاخص از درصد تعیین شده اقدامات اصلاحی لازم برنامه ریزی و اجرا میگردد.

منبع:

کتاب اصول آموزش به بیمار -سنجه های اعتبار بخشی

نام و نام خانوادگی تهیه کنندگان	سمت	امضاء	نام و نام خانوادگی تهیه کنندگان	سمت	امضاء
سجاد حیدری	رئیس خدمات پرستاری		رقیه ذبیحیان	سرپرستار بخش جنرال	

	سرپرستار اطفال	اصلی قاسم زاده		سو پروایزر آموزش سلامت	زیبا اسماعیل نژاد
	سرپرستار سی سی یو	فاطمه قاسمی		کارشناس اعتبار بخشی	فاطمه زارعی
	سو پروایزر آموزشی	مینا رشیدی		مسئول بهبود کیفیت	زهرا محمودی
	سرپرستار اورژانس	سودابه بایرامیان		سرپرستار دیالیز	زهرا مصدق

نام و نام خانوادگی تأیید کننده: سجاد حیدری سمت: رئیس پرستاری تاریخ تأیید: ۱۴۰۴/۰۲/۱۴ امضاء:

نام و نام خانوادگی ابلاغ کننده: دکتر محمد رشیدیان سمت: رئیس بیمارستان تاریخ ابلاغ: ۱۴۰۴/۰۲/۱۵ امضاء:

صفحه ۵ از ۵